

Wraak in Wallonië

Han van Geenhuizen

Wraak in Wallonië

Singel | Uitgeverijen

Copyright © 2022, Han van Geenhuizen

Correspondenten: Robert Body (RAF Tempsford, Bedfordshire, Engeland, *special duty service*), Jurriaan Teulings (Berlijn, Madrid), Yob Hillewaert (Antwerpen), Oleg Voloshin (Moskou), Robbert Morsink (Meppel)

Met dank aan hen die op enigerlei wijze aan de totstandkoming van deze thriller hebben bijgedragen: Wouter Timmermans, Rodrigue Demeuse, Annemieke Vermunt, Frank Huygens, Albert Vandenbosch, Gérald Schepers, Eefje Marijt, Alexander Sladkovsky, Michelle en Erik van Miltenburg, Linda Kengert Gedink, Lis Lorang, Margo Hintzen, Jaap Plaisier, Sander F. Huizinga, Cecilia S. van Geenhuizen, Willem Meijer Bakker (corrector).

Coverfoto's: Han van Geenhuizen
Coverdesign: Sander F. Huizinga

Editor (Singel Uitgeverijen): Jasper Velzeboer

Elke gelijkenis met bestaande gebeurtenissen, situaties en/
of personen berust op louter toeval.

Alle rechten voorbehouden. Een uitgave van Han van Geenhuizen, gerealiseerd door Brave New Books, onderdeel van Singel Uitgeverijen, Amsterdam (www.singeluitgeverijen.nl). Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, film, hetzij elektronisch, mechanisch of in welke vorm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever, Han A.D. van Geenhuizen, Amsterdam, Nederland.

ISBN 9789464657975

1

Ik ren als een jonge hond over de camping en haal bij de receptie mijn bestelling af. De broodjes liggen al klaar. Ewald van Daltenburg, de eigenaar, reikt ze me aan in een papieren zak. Zijn ogen staan vragend. Zijn linkerhand wenkt alsof hij zeggen wil: wat voeren jullie toch uit in dit volslagen verstilde Woltzdal, waar normaal slechts rustzoekers ankeren?

Dan volgt een vraag. ‘Gaan jullie naar dat vliegtuigwrak?’

‘Ja,’ bevestig ik. ‘We willen de oorzaak van dat mysterieuze luchtincident weten.’

‘Mijn vader heeft altijd beweerd dat met de berichtgeving opzettelijk is geknoeid.’

‘Luister, die crash vond plaats in 1945. Het vliegtuig was op verkenning achter de Duitse linies in opdracht van de Britse geheime dienst, die altijd heeft verzwegen wat er precies misging.’

De deur zwaait open. Vier gasten zeggen ‘Goedemorgen’ en halen hun brood op, dat een halfuur geleden ovenvers is geleverd door een bakker uit Burg-Reuland, net over de grens. Ik loop weer naar buiten.

‘Succes met jullie missie,’ roept Ewald me na.

‘Dank.’

Het chalet waar Sander en ik vertoeven staat aan het riviertje de Woltz en wordt door bomen en struiken omgeven. Ruime, praktisch gemeubileerde zitkamer, twee slaapkamers, douche, toilet. De hypermoderne keuken nodigt uit tot het bereiden van formidabele maaltijden, maar gemakzucht drijft ons bijna elke avond naar het eetcafé op de camping. Daar krijgen we nooit genoeg van de gebakken schnitzels, beekforellen en royaal versierde salades. We raken vanzelf aan de praat met gasten die om ons heen zitten. Ewald lacht, mengt zich erin met een snedige opmerking, en als zijn vrouw Marjan de maaltijd uitserveert, geeft zij haar eigen laconieke draai aan de rondzingende discussies. Elke avond

wordt de wereld hier met goedbedoelde kritiek verlucht, en steevast hoor je over het vliegtuigwrak in de heuvels.

Het is nog vroeg, maar ik probeer: 'Wakker worden, Sander! Hallo!'

Geen woord, zelfs geen kreun. Nog eens. Heeft hij zijn oordoppen soms ingedaan om uit te slapen? Geef hem ongelijk, er staat iets te gebeuren. De grote vraag die ons al dagen bezighoudt: wat is het verhaal achter het verkenningstoestel van de Britse Secret Intelligence dat op de ochtend van 21 maart 1945 boven de Luxemburgse Ardennen vloog? Wie zaten er aan boord? Mannen van de geheime dienst? Zat er een Duitse navigator bij die het gebied als zijn broekzak kende? Geen ongewone procedure bij belangwekkende spionagevluchten. De Secret Intelligence repte inder-tijd slechts over één overlevende, maar de burgers in het gebied wisten beter. Zij vertelden een totaal ander verhaal dat jaren bleef circuleren. Er zouden meer bemanningsleden zijn geweest, nog een andere overlevende met een valscherf. Ik heb op internet geen nieuwe details gevonden.

Broodjes, gekookte eieren en koffie staan op de tuintafel voor het chalet klaar. Het is mijn corvee. 'Goedemorgen Sander, heb je goed geslapen?' roep ik.

Hij wrijft zijn ogen uit, gaat aan tafel zitten, slaat zijn hoofd achterover en kijkt me indringend aan. Vanwaar die venijnige blik? Ah, meneer heeft een slechte nacht gehad. Waarschijnlijk. Ik reis al jaren met hem, en zelden is er frictie. Als er wat is, duelleren wij met argumenten, niet met degens.

Ik? Onderzoeker met journalistieke achtergrond. Ik schrijf. Woel in duistere zaken, zoek naar feiten. Tikje rebels, geen formalist, koester het avontuur. Type doordrukker. Beslisser. Ik ga confrontaties aan als het moet. Sander is de ICT'er, doet logistieke zaken. Een dossiermaker. Hij is beschouwend, sussend, attendeert me op stommititeiten. We zijn verstandige, bloedserieuze jongens die gezamenlijk op missie gaan, die smaakmakende reportages verzorgen voor kranten, tijdschriften en digitale media. Blogs bijhouden. Reizen maken. Discutabele thema's uitwerken. Misstanden aan de kaak stellen en de autoriteiten daarop wijzen. Detectives van het ergste soort zijn we, haha. Loyaal aan elkaar. Geen moraalridders. We gaan vol in een zaak. Zoals deze cold case in Luxemburg.

'Raar geslapen, jongen,' zegt Sander. 'Ik droomde over een militair

vliegtuig dat voor mijn ogen neerstortte. Geronk, een klap. Zwarte rook achter de bomen. Griezellig. Droom met een duiding. En jij, heb jij goed gemaft?’

‘Als een blok.’

‘Ik werd steeds wakker,’ zegt Sander. ‘Verkeerde in een soort trance. Mijn lakenzak drijft van het zweet.’ Hij hapt zijn broodje weg alsof hij ineens haast heeft, kijkt schuin op zijn horloge en roept over tafel: ‘We moeten toch eigenlijk al onderweg zijn? Tjee, wat zijn wij weer obsessief bezig. Wat mankeert ons in hemelsnaam? Stelletje zotten.’

‘Luister, Sander, dat is gewoon onze mentaliteit. Jij en ik hebben het gevoel dat er iets niet klopt. Dat er achter die crash een obscure geschiedenis schuilt die weinigen kennen. Misschien was het wel uit schaamte, machteloosheid, dat de geheime dienst erover zweeg.’

Ik hang achterover en geeuw naar de hemel. Wat een schone natuur omringt mij toch: heldere lucht, stralende zon en fiere hoge bomen die in rechte rijen staan. De Woltz kolkt door zijn bedding, waarin grote keien de waterstroom splitsen. De dag kan eigenlijk niet meer kapot in deze groene Luxemburgse weelde. Maar onderhuids knaagt het. Een serieuze klus wacht ons.

Ik neem een slok koffie en vraag Sander of hij zich mentaal heeft voorbereid.

Hij knikt. ‘Joh, ik snak naar dit avontuur. Een kroon moet het worden op ons werk.’ Dan pakt hij zijn notebook erbij en klapt hem open. ‘We gaan zo de heuvels in, Marco. Ik zoek waar dat wrak precies ligt. Kijk, daar ongeveer, op die heuvel nog voor Sassel.’

Alweer een tijd geleden heeft de campingbaas me verteld over een militair vliegtuig dat in de nadagen van de Tweede Wereldoorlog crashte boven Noord-Luxemburg, maar mijn wil om naar het wrak te gaan zoeken ontbrak. Het verhaal sprak me niet aan. Dat ligt nu anders. Deze vliegmissie was cruciaal voor de geallieerde vorderingen in Duitsland. Het toestel moest bij maanlicht als de Luftwaffe soesde over gebieden in het Duitse achterland vliegen om mogelijk posities van nieuwe legers, veelal jongens van de straat en nog geen zestien jaar, te kunnen traceren. De aan Parkinson lijdende Hitler wilde die in de haast geformeerde troepen voor zijn finale blitzkrieg inzetten om hem alsnog aan een overwinning te helpen. Maar het zou anders verlopen.

Als we de waarheid over de mysterieuze vliegtuigcrash boven tafel krijgen, zal dat een nieuw licht werpen op het verloop van het Arden-nenoffensief in de laatste dagen. Dan zijn we superhelden in de media. Daar zijn we heilig van overtuigd. Na ons diepgravend reportagewerk in Luxemburg en België kunnen we dan met een voldaan gevoel in één ruk over de Waalse snelwegen naar Nederland scheuren, een verfrissende douche pakken en de kurken laten knallen.

We hebben ons tot in de puntjes voorbereid. Wandelschoenen aan. Rugzak vol overlevingsspul mee. Ik start mijn auto, die naast het chalet staat, en rij over de hellende oprijlaan de camping af. We komen langs het gesloten spoorwegstation van Maulusmühle, dat ooit een cafeetje herbergde, pakken een landweg langs een wit huis met watermolen en volgen de spoorlijn Luxemburg-Troisvierges. Als we hem kruisen, komen we in een arcadisch landschap terecht. De vergezichten zijn adembenemend. Ja, dit is het Groothertogdom Luxemburg ten voeten uit: keurig geclusterde bossen en geschoren weiden die zich welven tot de einder.

‘Marco, daar, “Monument des s. r. a.”, half achter de struiken verstopt. De pijl wijst naar dat pad links.’

‘Ja, gespot. Ik zal mijn auto hier neerzetten. Het is dan nog breed genoeg voor een tractor die erlangs wil.’

‘Als ons iets overkomt, worden onze hulpkreten niet gehoord,’ grapt Sander.

We stappen uit, doen onze rugzak op en lopen vrolijk gemutst over het hellend pad van zand en kiezel, dat door de regenval van de afgelopen dagen geultjes ontwikkeld heeft voor waterafvoer. Aan de blauwe hemel zoemt het van de verkeersvliegtuigen. Strepen condens kruisen elkaar en verwaaien. Een landbouwvoertuig op het weiland duwt zijn brede maaier naar ons op en keert vlak voor ons abrupt om. Boerengrap? Er volgt een stenen waterpomphuisje, en we zien nog een bord met bijna dezelfde tekst, dat ons verzoekt het pad omhoog te nemen, het bos in.

De toegang tot de wildernis lijkt zich automatisch achter ons te sluiten. We voelen ons ten prooi vallen aan de duisternis. Onze schoenen stappen over vermolmd hout en zwerfsteen. Een lijster zingt onbekommerd zijn lied. Ik speur het schimmig bosinterieur af en zie niets wat aan een vliegtuigwrak doet denken.

Sander staat stil. ‘Wel op het goede spoor?’

‘Hou moed, jongen,’ prent ik hem in. ‘Hé, wacht even. Ja, daar, waar ik heen wijs.’ Verderop staat tussen de bomen een manshoog draadhekwerk dat een hoopje schroot lijkt te omheinen. ‘Ja, we hebben beet... hè-hè.’

We lopen eropaf en zien de met mos bedekte resten van een vliegtuig. Twee gebutste zuigermotoren, vleugels en een grijze cabineromp. Propellers steken als kromme schoenlepels alle kanten uit.

‘Dit is hem dan,’ triomfeert Sander.

Ik onderzoek het bijeengeraapte zootje aan alle kanten, duikel de camera over het hek en zet het verfromfaaid aluminium als bewijs op de foto. En we maken selfies natuurlijk. *Part of the job*, de onderzoekers bij hun vondst. Ik constateer dat er maar een deel van het toestel ligt, dat er onderdelen als souvenir zijn ontvreemd, of door vuur gesmolten. Oké, specialisten zijn we niet, maar de overblijfsels spreken hun taal. Ze zijn onmiskenbaar van een Hudson. Hebben burgers in de omgeving nog onderdelen in hun bezit die ze aan de autoriteiten nooit hebben willen afstaan, een hoogte-, temperatuur- of brandstofmeter die aanwijzingen kunnen geven over de toedracht van de ramp?

Naast het wrak staat een grafmonument voor zes omgekomen bemanningsleden. De namen van drie Engelsen en drie Belgen zijn op korte stenen kruisen gebeiteld. Zo gaat het verhaal: op de ochtend van 21 maart 1945 steeg rond zes uur een Lockheed Hudson FK 803 op van het geheime vliegveld Tempsford in het Engelse graafschap Bedfordshire. Het toestel vloog voor een speciale missie over Duits gebied tot aan de stad Erfurt, en op de terugweg werd het boven de Luxemburgse Ardennen aangevalen door een nachtjager van de Luftwaffe. Dit laatste staat hier in keurige letters gegraveerd op de centrale grafsteen. De Hudson explodeerde in de lucht en stortte neer als een brandende fakkel.

Een andere versie van het verhaal is, uit betrouwbare Engelse publicaties op internet kunnen lezen, dat de Hudson per abuis door een met radar uitgeruste Amerikaanse Northrop Black Widow P-61-nachtjager werd beschoten. Er was dus helemaal geen jager van de Luftwaffe in het spel zoals op het graf staat. De Britse piloot, Terence Helfer, zag kans uit het vlamme vliegtuig te klimmen en bereikte per parachute levend de grond van Noord-Luxemburg. Een toegesnelde pastoor gaf hem on-

derdak en eten. Helfer had door de explosie ernstige brandwonden aan gezicht en handen opgelopen, werd behandeld in een lokaal hospitaal, keerde na revalidatie terug naar Engeland en kreeg voor zijn verdiensten eremedailles opgespeld. Zijn laatste woonplaats was de zuidelijke badplaats Torquay, waar hij op hoge leeftijd overleed. Een bizarre luchtramp voltrok zich met Helfer als enige overlevende. Maar was hij écht wel de enige?

‘Wat nu?’ peins ik. ‘We hebben hier geen enkel bewijs voor de juiste oorzaak.’

‘Dat hek maakt het lastig om het wrak degelijk te onderzoeken. Eh... er stiekem overheen klimmen?’

‘Is een optie. Nergens staat verboden toegang, helemaal niets. Luister, anders speel ik voor acrobaat. Je tilt me op, en ik duik erover.’

‘Hoe dan terug?’

‘Klimmen als een aap. Of heb je die *lockpick* bij je om het lipsslot te bewerken?’

‘Ja, standaard. In mijn rugzak, voorcompartiment.’

‘Kijk, het betere werk, meneer Sherlock Holmes,’ glimlach ik.

Ik peur op gevoel in het slot, maar ik raak niets wat de cilinder in beweging krijgt. Sander kijkt minzaam toe. Hij wil het ook eens proberen, zegt dat hij twee seconden nodig heeft om het slot te ontgrendelen. De wegtikkende seconden worden ook bij hem dodelijk lange minuten. Hij weet de tandjes waar de baard van een lipsleutel langs komt niet te beroeren.

Ik kuch.

‘Nog een keer. Nee, ik geef niet op!’ roept hij narrig. En dan: ‘Ja, het lukt, voilà!’ Hij trekt het hek met een ruk open, zonder dat de roestige scharnieren knarsen of piepen. ‘Het lijkt erop dat die deur regelmatig wordt gebruikt, Marco.’

‘Niet voor een bladblazer, zo te zien.’

Ik loop over krakend blad van de afgelopen herfst. Bekijk de twee gebutste motoren. Luchtgekoelde Wright Cyclones, las ik eerder op internet. Nog redelijk intact. Het verkenningstoestel heeft zich overduidelijk niet als een meteoriet de grond in geboord. Dan waren de klinknagels en lasverbindingen zeker verbrijzeld. Het brak waarschijnlijk op zijn glijvlucht tegen een heuvel in stukken. Misschien werd het door bomen

uiteengereten en vloog het in brand. De theorie dat het in de lucht explodeerde vecht ik even aan. De piloot had tijd om uit de cockpit te klimmen; dat kon alleen als het toestel nog vloog.

Ik trek latex handschoenen aan. Sander kijkt fronsend wat ik uitspook. Voorzichtig til ik een brok vleugel op. Het maakt een krassend door-merg-en-beengeluid. Nee, ik ontdek niets bijzonders. Er was op die vroege ochtend een explosie, dat is de officiële lezing, maar niets is geblakerd. Hoe kan dat? Geërodeerd?

Dat uit de lucht gevallen rompstuk daar, hoe oogt dat vanbinnen? Moment. Ik kijk om me heen. Geen stem of kuch. Niemand.

‘Alles veilig, man. Ga door,’ zegt Sander.

Getijlp van één vogel. Dat is alles. Daar gaat ie. Ik steek mijn hoofd in de romp. Pas op de randen, vlijmscherp. Terug. Even een muts op uit voorzorg, gescalpeerd worden lijkt een mogelijkheid. Ho. Toch een snijwond. Op de wang, maar geen bloed drupt. Verder dus. Muf, verval, verrotting, mos. Dit is hartstikke dood schroot. Hoofd maar weer terug.

Of toch...? Ik zet mijn voeten af, duik verder naar binnen. Mijn nek pulseert als een worm. Wacht even, kijk, ja, daar zit wat. Stukje karton? Nee, het is verweerd metaal. Ik probeer het aan te raken, kom er moeilijk bij met mijn vinger. Strijk erlangs. Voelt als een scheermes. Zit in de wand verstopt. Waarom is het door niemand opgemerkt? Ik word er opgewonden van, mijn hart gaat tekeer. Rustig... rustig.

Wat nu? Ik trek mijn hoofd terug. Mijn handen blijven pulken. Auw... verdorie. Scherp. Voor eeuwig vastgegroeid. Chirurgisch tangetje heb ik nodig. Nog eens wrikken. Tand en tand. Nee, niks. Ik hou ermee op!

‘Mag ik de zaklantaarn, Sander? Er zit hier iets van een scheermesje, een paar millimeter groot. Misschien iets persoonlijks.’

‘Hoe bedoel je, iets persoonlijks?’ vraagt Sander terwijl hij zijn rugzak opent.

‘Het lijkt te zijn achtergelaten, bewust, in de hoop dat iemand het zou vinden. En dat gebeurt vandaag. Het hoort hier niet thuis, is geen aluminium. De kleur wijkt af.’

‘Ik ben benieuwd. Misschien dat we gelijk wat bewijs vinden,’ roept Sander spottend. ‘Hier, de minischroevendraaier.’

‘Wacht even, ik ben al ver. Ja, hebbes. Tjee... mijn nagels zijn bijna omgeklapt.’

‘Nou, wat is het?’ vraagt Sander ongedurig.

‘Ja... moment... nog even verder wrikken... Ik heb het los. Nee, geen scheermes. Iets met een naam, een code... Kan een identiteitsplaatje zijn, een half exemplaar zonder kettinkje. Iemand zou de andere helft kunnen hebben. Mogelijk is het van een bemanningslid geweest.’

‘Stuk van een puzzel,’ zegt Sander. ‘Iets wat we moeten uitzoeken.’

‘Vreemd eigenlijk: de Britse RAF, die de oorzaak van de luchtramp moest vaststellen, heeft dit over het hoofd gezien. Heel slordig. En de Luxemburgse overheid, die daarop toezag, mocht zelf geen onderzoek starten, dat was het protocol.’

‘Echt, daar zit meer achter.’

‘Ik kijk daar nog even,’ zeg ik.

Ik steek mijn hoofd weer naar binnen en kijk aandachtig. Nee, niets te zien. Maar wacht, daar naast de plek waar ik dat naamplaatje vond – mijn rechterhand voelt een verdikking. Een paneeltje, lijkt wel. Wat geheimzinnig. Lichtgrijs van kleur, als de rest van de rompwand. Ik krijg het warm, begin te transpireren. Ik zet kracht, maar het blijft op zijn plaats.

‘Sander, is er kruipolie?’

Hij haalt een knijpflesje uit zijn rugzak, en ik druppel olie op de schoongemaakte naden. Geen millimeter beweging in te krijgen. Door oxidatie zit de boel muurvast.

‘Een grote schroevendraaier!’ roep ik hard.

‘Schiet daar toch op, Marco, ik hoor iets verdachts.’

‘Kom op met die draaier.’

Ik probeer het paneeltje op te wrikken. Nee, het lukt ook niet als ik met mijn vuist op de schroevendraaier timmer.

‘Joh, sla die klus gewoon over,’ zegt Sander.

‘Ogenblik, het metaal buigt als onwillig blik. Even kracht zetten. Jezus, wat een bevalling... jongen of meisje? Nee, het is een leren foedraal, lichtbruin uitgeslagen, een enorme portefeuille of zoiets. Nog redelijk intact, craquelé, zo plat als een washandje, dichtgenaaid op de naden. Twee leren banden eromheen die vastgeklikt zitten. Hier, kijk.’

‘Wat een vondst. Dat heeft de crash doorstaan,’ zegt Sander verbaasd.

Ik duw het paneeltje terug op zijn plaats, op zo’n manier dat niemand kan zien dat ik ermee heb geklungeld. Ik krijg het nog warmer, maak de bovenknoopjes van mijn overhemd los. Hap naar lucht terwijl ik weer

rechttop ga staan. Wie aan boord van de Hudson wist van dat voorwerp? Van wie was het?

Sander betast het foedraal. 'Dat voelt gevuld aan, en het is ook niet licht. Een documententasje van een bemanningslid.'

'Het is te buigen, en onderin voel ik harde stukken.'

'Munten?'

'Oud geld misschien. Oké, wegwezen, voordat ze ons snappen en we alles moeten afgeven. Dat mag ons niet gebeuren.'

'Ja, de bospolitie of zoiets. Eh... in de rugzak stoppen en het pas openmaken in het chalet, uit veiligheid?'

'Hé, kijk even. Een nazikruis erin gestanst.'

'En dat bij iemand die aan boord van een Brits vliegtuig zat,' merkt Sander op.

'Dit documententasje bevat misschien wel legitimatiepapieren voor een spion die achter de Duitse linies moest worden gedropt.'

'Vreselijk spannend.'

We checken of alle details van het wrak goed zijn bekeken en gefotografeerd. Ik schop herfstblad opzij en loop de kooi uit. Achter me sluit Sander de deur van het hek. Het slot klikt vast. Onze vingerafdrukken laten we achter, niets aan te doen. Gelukkig, geen klierige boswachter die ons voor twee wetsovertredingen komt beboeten. Die ons wil fotograferen en onze bleke gezichten in een politiedatabank stopt.

'Maar dat naamplaatje, Sander, dat wil ik wel even zien. Ik ben super-nieuwsgierig.'

'Voilà, er staat iets in geponst, maar wat? Lees jij door die laag oxidatie misschien een naam of bloedgroep?'

'Met de beste wil, nee.'

Sander pulkt de viezigheid er tamelijk makkelijk af. Een paar letters worden zichtbaar: ERICH, en daarnaast iets als VON SCHWABEN en een code die op een stameenheid duidt: WERDER 413. En nog iets wat onze wenkbrauwen hoog doet fronsen: ss.

'Wát?' roep ik ontsteld.

Sander pakt een mesje, schraapt het plaatje behoedzaam verder schoon. 'Ja hoor, het staat er echt: ss.'

'Een cynische grap, en daar trappen wij niet in. Of er moet wel een héél idioot verhaal achter zitten.'

‘Ik geloof in dat laatste,’ gniffelt Sander.

‘Ja, ik eigenlijk ook. Die Erich von Schwaben was misschien een dubbelspion en een ss’er. Zijn identiteit was van voordeel als hij boven Duits grondgebied werd gedropt. Dat deed hij in dienst van de Royal Air Force. Hij had de mogelijkheid om zich voor te doen als Duits staatsburger. Zo kon hij gemakkelijk in een Duitse gemeenschap worden opgenomen. Een dorp of zoiets.’

‘Je bedoelt dat hij achter de Duitse linies moest zien te komen om voor de Engelsen te spioneren?’

‘Of hij was krijgsgevangene en moest onder dwang als navigator op die vlucht mee. Dat zoeken we uit, makker.’

‘Dit past in onze reportage over het Ardennenoffensief in België en Luxemburg,’ concludeert Sander opgetogen. ‘En zijn naam moet in de legerarchieën van zijn moederland voorkomen. Zijn die vrijgegeven?’

‘Dat kunnen we nagaan door officieel een aanvraag in te dienen. Misschien via de Duitse ambassade. Maar eh, even over die Engelse piloot, daar lees je online verdomd weinig over. Je ziet wat feiten zoals geboortjaar en rang, maar bij het graf wordt helemaal geen woord aan hem gewijd. Hij vloog toch die Lockheed Hudson? Je wilt als bezoeker toch weten wat zich afspeelde?’

‘Erich von Schwabens naam staat ook nergens, en zijn lichaam is op de rampplek nooit gevonden. Hij kan een tweede overlevende zijn geweest die zich met een parachute in veiligheid heeft gesteld. Hypothetisch gezien. De RAF houdt de lippen stijf op elkaar.’

‘Dat we zijn identiteitsplaatje op zo’n vreemde plaats hebben gevonden – eh, ja, de helft dan – maakt zijn missie extra mysterieus. Maar we hebben aanknopingspunten om de zaak uit te diepen,’ concludeer ik. ‘We moeten contact zoeken met de RAF-luchtmachtbasis in Engeland vanwaar hij opsteeg.’

‘Luister, er is vast een verband tussen deze vliegmissie, de manschappen van generaal Patton, die al ver in Duitsland waren doorgestoten, en Hitlers krankzinnig plan om zelfs kinderen van amper vijftien onder dwang Luxemburg en België te laten binnenvallen voor een nieuw Ardennenoffensief.’

‘Best aannemelijk,’ zeg ik.

‘Ja, en erger: er waren ook kinderen, jonge jongens dan, die de Sieg-

friedlinie van Aken tot Karlsruhe moesten verdedigen.’

‘Ik zie het voor me: een ziedende Hitler die met een restleger de oorlog wilde winnen.’

‘En commandanten met imposante petten vol opgestikte Derde Rijk-symbolen op, Marco, die om de Führer heen stonden om hem de juiste strategie in te fluisteren, die uit angst te worden ontslagen in hun broek kaken. Hitler schudde zijn hoofd, is ooit verteld, toen hij over de oprukkende legers uit Oost en West hoorde. Dat kon niet waar zijn, dat kwam hem niet uit. Hij had maar één oorlogsstrategie, de zijne, de enige juiste. Zijn jaknikkers, gebogen over de stafkaart, hadden zijn bevel zonder sputteren uit te voeren. Sommigen hielden zich in de praktijk niet aan zijn bevelen en kozen voor reële oorlogsvoering met de beschikbare wapens. Een schijnvertoning was het daar aan de top. Vind je het gek dat Hitler alleen kwam te staan? Hij wilde zijn rijk met welk middel dan ook van de afgrond weghouden. Gedrag van een gekwelde, in het nauw gedreven leider,’ zucht Sander. ‘Zo, dat moest ik even kwijt. Jij weet zelf ook wel hoe zwak Duitsland ervoor stond.’

‘Wacht, Sander, ik hoor iets, een kettingzaag in hoge versnelling, of eh... een gierende terreinwagen.’

Een robuuste man in geblokt overhemd en korte broek stopt met zijn rode quad vlak voor het hek. Hij stapt af en wil een praatje maken, vraagt wie we zijn en waar we vandaan komen. *‘Ah, Holländer und Journalist sind Sie. Ich darf mahl fragen was Sie hier machen?’*

Ik vraag in mijn beste Duits of hij schaapsherder of cowboy met een kudde runderen is.

Hij lacht smalend, schudt zijn hoofd: nee, die opmerking heeft hij nog nooit van iemand gekregen. Hij is bosbouwer, en dit rayon valt onder hem. ‘Nederlanders komen hier zelden,’ zegt hij. ‘Het zijn Duitsers en Engelsen die zich voor dit wrak interesseren.’ Hij komt uit deze streek, woont vlakbij, heeft het boerenbedrijf van zijn ouders overgenomen als vierde generatie, en bosbouw kwam daar noodzakelijk bij. Hij kreeg die bevoegdheid van de gemeente en heeft een opleiding gevolgd.

‘Kunnen uw ouders iets over het neergeschoten vliegtuig vertellen?’ vraag ik hem op de man af.

‘Eh...’ Een korte aarzeling. ‘Mijn ouders zijn beiden hoogbejaard overleden, maar ze hebben ooit verteld dat ze een explosie hoorden en het brandende toestel vlak bij hun boerderij zagen neerstorten.’

‘Zagen ze een parachute?’

‘Niet één parachute. Volgens hen kwamen er twee uit de hemel dalen. Heel Asselborn en omgeving wist ervan. Ja, mijn ouders zagen de parachutes achter de heuvels verdwijnen. Ze hoorden later op de radio over een Engelse piloot die het had overleefd. Maar over een ander bemanningslid werd niets gezegd, geen woord. En dat vond iedereen in het dorp vreemd. Maar... ga anders met de eigenaar van Hotel Asselborn praten. Hij kan jullie alles vertellen. Zijn ouders wisten veel over die luchtramp. O, ik ben Paul. Jullie overnachten in de buurt?’

‘Op Camping Woltz dal,’ zeg ik.

‘Ah ja, bij Ewald.’

‘Ken je hem?’

‘Prima vent, ik zie hem af en toe.’ En hij klimt op zijn glanzende vierwielige all-roadcrosser, start hem met een druk op de knop, roept bij het omdraaien ‘*Auf Wiedersehen!*’, zwaait ons weggrijdend toe en schiet dan de hardnekkige duisternis in.

‘Grappig,’ zeg ik, ‘dat hij naast Letzeburgs zo goed Duits praat zonder lokaal dialect. Maar jij hoorde het toch ook, Sander: hij sprak over twee parachutes die zijn ouders in hun jonge jaren in de lucht zagen hangen. Dat is groot nieuws, dat verandert het verhaal. Ze werden in de vroege ochtend door een explosie gewekt en holden naar buiten, en ja, die parachutes staken goed zichtbaar tegen de ochtendhemel af. Ze stonden daar als ooggetuigen, eerste rang. Ik zag aan hem dat hij meer kwijt wilde. Hij had plotseling haast. Hij betrapte zichzelf op loslippigheid, volgens mij, en verwees ons naar die hotelbaas om van ons af te zijn. Eh... ik vond hem geen boer en bosbouwer, maar eerder iemand van de politie.’

‘Wie zegt overigens dat aan die tweede parachute een bemanningslid hing? Het was misschien wel een cilinder met geheime lading die voor de geallieerden of juist voor de Duitse Sicherheitsdienst was bestemd. Er was iemand aan boord die voor de nazi’s werkte, dat kan toch?’

‘Dubbelspion Von Schwaben,’ vul ik aan.

‘Maakt de vlucht dubbel geheimzinnig.’

‘En dan is er dat verhaal over friendly fire, Sander. Dat is pas na de oorlog onthuld. Het is afkomstig uit openbaar gemaakte stukken van de Amerikaanse inlichtingendienst. Een geïnteresseerde ging graven, met dat als resultaat. De Amerikanen zagen de Hudson aan voor een Duitse Dornier-bommenwerper en schoten erop los.’

‘Verder verdiepen in deze zaak?’ vraagt Sander.

‘Ja, we hebben geen keus. Wij zijn de onderzoekers, dus wij moeten de kromme geschiedenis rechte trekken. Eh... die tweede parachute, van welk bemanningslid kan die geweest zijn? Of was het misschien een zij?’

‘Even tellen,’ suggereert Sander.

‘Ja, ik tel mee. Er waren acht mannen aan boord van die Lockheed Hudson in plaats van zeven. Mee eens? Over de piloot is veel bekend, tot waar hij op het laatst woonde. Over het tweede bemanningslid dat mogelijk uit het stuurloze toestel sprong helemaal niets. Ik las op internet niets over hem, en ook niet in het WO II-museum in het Kasteel van

Clervaux. Hoe kan dat? Bosbouwer Paul weet meer. Zijn gezicht sprak boekdelen, dat zag je toch ook?’

‘Ik wantrouw hem.’

‘Zijn nieuwsgierigheid is gewekt, reken maar. Hij weet waar wij logeren, hij zou ons kunnen volgen. Nee, geen paranoia. Misschien is Paul van Duitse afkomst, ik zuig dat uit mijn duim. Kwam hij uit een huwelijk van een Duitse soldaat en een boerendochter voort. Dat kan toch? Ja, nog sterker: hij is de zoon van een bemanningslid van die Hudson. Tjee... dat wordt interessant, haha. Niemand die daarover praten wil. Dat zou verraad betekenen in de gemeenschap.’

‘Toe maar, jouw fantasie is grenzeloos. Maar ik geef toe: om een zaak op te lossen heb je fantasie nodig,’ reageert Sander droog.

‘En logica,’ grijns ik.

Het neergeschoten vliegtuig en de tweede parachutist blijven ons bezighouden. We verzinnen potsierlijke theorieën over de toedracht van de crash en wat daarna gebeurde. Maar zinvolle informatie over vliegtuig, bemanning en missie ontbreekt. Ja, archieven die vele jaren na dato zijn opengegaan zouden ons kunnen helpen. Ons oeverloos gezwets eindigt bij de auto. We stappen in en rijden over dezelfde weg terug naar Maulsmühle.

Als Sander zijn rugzak pontificaal op de eettafel van het chalet plaatst en het hoofdcompartiment openritst, roep ik: ‘Nu gaat het gebeuren! Pottenkijkers, uit de buurt jullie!’ Ik loop naar buiten en stap om het chalet heen. Nee, niemand te zien die hier toevalligerwijs in de buurt moet zijn. Ook geen Paul, die ons gevolgd kan hebben, ons in de smiezen heeft en wil weten wat wij precies uitvoeren. Ik ga naar binnen, klap de deur achter me dicht. De geheime zitting kan beginnen.

Sander haalt het kwetsbare documententasje uit zijn rugzak en steekt het triomfantelijk in de lucht onder de felle plafondsotjes die ik daarnet aanknipte.

‘Hoe zwaar schat je het, Sander?’ vraag ik.

‘Méér dan een pond, zo te voelen.’

Ik neem het tasje over. Weeg het. Zie dat de zijkant rondom voor driekwart met ijzergaren is dichtgestikt. Het leer is bijzonder goed geconserveerd. Niets valt uit elkaar, zo sterk nog. Met een scherp schil-

mesje uit de keukenla haal ik de lusjes zonder veel druk los, en ik knip ze open met een schaar. Uiterst secuur. Ik ben net een verpleegkundige in een polikliniek die hechtingen uit de wond van een patiënt haalt. Sander kijkt gespannen toe. Ja, het bovenstuk kan voorzichtig worden opengemaakt, en wat daaronder zit verbaast ons beiden: bankbiljetten, oude Duitse!

‘Dat zijn eh... *Reichsmarken*, een hele stapel. Het bovenste exemplaar is verteerd, gaten en losse stukjes, onherkenbaar, maar de rest ziet er goed uit. Een bundel van veertig, vijftig biljetten van vijftig mark zo te zien.’

‘Niet te geloven,’ juicht Sander.

‘Hé, onderin zit een aantal munten. Hier, van goud en zilver. Nou, markbiljetten waren haast niks meer waard in de laatste oorlogsdagen, maar die munten wel. Voor een bemanningslid dat achter de Duitse linies moest worden gedropt, iemand die handgeld op zak moest hebben, denk ik.’

‘Zijn de biljetten echt?’

‘Misschien vals, maar wel hele goeie valse. Gotisch letterschrift, ragfijne druk, registratienummer, vrouw met witte omslagdoek erop. Een boerin? Toch iets anders dan die serie waarop de schilder Holbein staat afgebeeld. Ze moeten op dat Engelse Tempsford door iemand achter het paneeltje in de cabinewand zijn gestopt, misschien door een bemanningslid zelf.’

‘Bedoeld voor Von Schwaben? Door hemzelf verstoppt?’ suggereert Sander.

‘Zou kunnen.’

Die merken bij de politie aangeven? Nee, natuurlijk niet. Daar zijn Sander en ik het snel over eens. We hebben de vondst nodig voor ons onderzoek. Het lijkt aannemelijk dat één van de bemanningsleden van dat geldtasje wist en het moest gebruiken. En dat hij geen tijd had om het te pakken toen het vliegtuig boven Luxemburg in brand vloog. Wat ons intrigeert: wat speelde zich die laatste minuten in godsnaam af aan boord?

‘Ik ga douchen,’ zegt Sander. ‘Ik moet water over me heen plenzen, me even oprfrissen, en kom dan naar het café.’

‘Ik zie je daar.’

Mijn benen omklemmen een barkruk voor de toeg van het bruine café-restaurant van de camping, en ik drink een royaal getapte Bofferding. Een helder bier van Luxemburgse bodem dat met weinig bitter de dorst weergaloos lest. Ewald vraagt onbedwingbaar nieuwsgierig of we het wrak hebben kunnen onderzoeken. Ik vertel in alle vertrouwen dat we de hekdeur open hebben gekregen, zodat we alles van dichtbij konden bekijken en fotograferen. Dat er veel als souvenir moet zijn meegenomen en nu vast menig schoorsteenmantel siert of op zolders ligt. Over het identiteitsplaatje en de portefeuille met geld zwijg ik.

Ik vraag tussen neus en lippen of hij de eigenaar van Hotel Asselborn soms kent.

Ewald kijkt me verbaasd aan, die vraag wordt hem niet elke dag gesteld. ‘Ja, mijn vader kent Pierre Vanhoven goed,’ zegt hij. ‘Beiden zitten in het kerkkoor, en ze zien elkaar ook regelmatig op bijeenkomsten van middenstanders. Maar eh... hoezo wil je dat weten?’

‘Wel, er zijn bij dat hotel toch twee parachutisten geland van dat Engelse verkenningsvliegtuig?’

‘Twee? Officieel is er maar één overlevende bekend, de piloot, en over een ander weet niemand wat. Dat zijn geruchten, die echter nooit zijn ontzenuwd.’

‘Maar de burgerij kent toch het verhaal dat er een tweede parachutist in het spel was? Weet Pierre Vanhoven daar niet meer over te vertellen?’ Ik neem een slok bier.

‘Hij weet vast meer, althans, zijn ouders wisten het een en ander. Beiden zijn overleden. Bij het hotel heeft hij een klein museum waar je lokale informatie over de Tweede Wereldoorlog vindt. Kans dat je daar over die crash wat wijzer wordt. Mij is bekend dat één overlevende met zijn parachute vlak bij het hotel neerkwam. De piloot of een ander, ik heb geen idee. Dat moet je aan Vanhoven vragen, wil je dat zeker weten. Hij is vriendelijk en benaderbaar. Een echte zakenman. Wil je zijn telefoonnummer? Ik heb ook zijn e-mailadres. Laat hem weten dat je mij kent. Dat scheelt.’

Sander stapt binnen – ‘Goedemiddag’ – en snakt ook naar helder blond bier. Hij mengt zich in het gesprek en vertelt wat hij op internet heeft gevonden: ‘De vlucht van die Hudson boven Duitsland blijkt onderdeel te zijn geweest van Operatie Benedict, maar het is gissen wat die missie precies inhield.’

‘Ik wil de hotelbaas aan de tand voelen,’ stel ik voor. ‘Ik stuur hem wel een sms-bericht. Waarom ik hem wil spreken, en of het gelegen komt. En jij struikt morgen het internet af en pluist uit of iemand op dat Engelse vliegveld per mail te bereiken valt. Er schijnt een barakmuseumpje te bestaan. Grote kans dat ze archiefstukken hebben en kunnen uitzoeken wie de tweede parachutist was.’

Pierre Vanhoven antwoordt snel op mijn sms’je. Hij is morgen in de loop van de ochtend beschikbaar, na het uitchecken van hotelgasten en de administratie, circa elf uur.

‘Nou, de ochtend staat,’ zeg ik opgetogen. ‘Stel je voor, er zit een complot van jewelste achter die crash, Sander, waar historici van smullen. Ze kunnen straks de afloop van de oorlog gaan herschrijven. Ik noem het de Benedict Papers, onze operatie in Luxemburg. Nog een biertje?’ Dan vraag ik Ewald naar bosbouwer Paul, die we bij het vliegtuigwrak op de heuvel spraken. Kent hij die man toevallig?

‘Nou ja, kennen. Hij komt weleens langs, neemt een biertje en verdwijnt. Zijn boerenbedrijf ligt in de buurt van Asselborn. Hij is iemand die zeer met de streek begaan is, alle ins en outs weet, achterdochtig is, dat zit in zijn aard. Maar als hij je mag, dan ben je snel vrienden met hem. Hij is supertrouw en staat voor je klaar als je hulp nodig hebt. Een beste kerel hoor. Iemand die nieuwsgierig is maar bitter weinig over zichzelf loslaat. Je zou denken dat hij iets te verbergen heeft.’

‘Is hij getrouwd?’

‘Ja, met een vlotte moderne vrouw uit de Belgische Oostkantons, die samen met hem het boerenbedrijf runt, overgenomen van zijn ouders die overleden zijn, en kinderen hadden, Paul en een aangenomen meisje.’

‘Aangenomen?’

‘Ja, ze kwam uit Burg-Reuland. Haar ouders die ook nog een zoon hadden, zijn uit de ouderlijke macht gezet. Ze konden haar niet goed opvoeden. Ze leefden in armoede. Ze hadden beperkte middelen. De rechter deed over hen een bindende uitspraak. Zo ging het verhaal tenminste. Ze behielden wel de ouderlijke macht over de oudere zoon. Hij zal nu op leeftijd zijn. Een intelligente maar zonderlinge persoon die zich in de politiek stortte, voor de burgers in de Oostkantons opkwam. Een opportunist, een politiek dier. Misschien weet Paul Hoffmann – dat is zijn volledige naam – daar meer over. Het boerenbedrijf van Paul ligt aan een

landweg in de bossen, op korte afstand van Hotel Asselborn. Vanhoven weet precies hoe je er kunt komen. Beiden zijn nogal op de biologische toer. Ze houden wagyurunderen en doen dat succesvol; restaurants nemen hun kwaliteitsvlees af.'

'Een ongelooflijk verhaal,' zeg ik, 'dat treurig klinkt maar niet op zichzelf staat. De samenleving lag vlak na de oorlog op haar gat. Er viel weinig te organiseren, want een maatschappelijk kader ontbrak. En niet alleen in Luxemburg, dat hoeft ik jullie niet te vertellen. Vreemde relaties en huwelijken ontstonden. Gedeserteerde soldaten die verliefd waren geworden bleven hier. Ze gingen geruisloos in de samenleving op. Dat brengt me op de vraag waar de onbekende parachutist onderdak kreeg. Ja, die tweede bedoel ik, dat intrigeert me hooglijk. Jullie toch ook? Ik wil weten welke nationaliteit hij had. Of hij bleef, hier een gezin stichtte of naar zijn land terugkeerde.'

'Mij niets van bekend,' zegt Ewald. 'Maar stel dat hij introuwde, dan was iedereen zeker op de hoogte van het verhaal.'

'Je ogen flonkeren Marco,' is Sanders reactie, en hij komt van zijn kruk af omdat de stijfheid ineens opspeelt. 'Je detective-instinct knaagt, jongen. Deze zaak gaat met je aan de haal, wedden?'

'Juist, Sander, dat heb je uitstekend in de gaten. En op jouw medewerking kan ik rekenen, toch?'

'Altijd.'

'Zijn wij het snel eens.'

Onze magen rammelen door de expeditie in de heuvels vandaag. Schnitzel met frites en salade in het restaurant, wat een eetfeest. Een extra schaalje goudgele staven wordt op ons verzoek nagebracht. We lijken uitgehongerd.

'Het moet hebben gesmaakt,' concludeert Marjan tevreden. Ze haalt de lege borden weg en verdwijnt.

We keuvelen nog wat na met gasten aan de tafeltjes om ons heen. Gelach en ervaringen van de dag trekken langs. Ook willen ze weten hoe onze tocht naar het wrak verlopen is. Of er onderdelen liggen die ook voor leken nog herkenbaar zijn. De moeheid slaat bij ons toe.

'Tot ziens. Tot morgen, iedereen. En, Marjan, je hebt prima gekookt.' Ze glundert.

We lopen naar ons chalet, pakken ieder een terrasstoel, slaan het hoofd achterover en staren naar de lucht. Een vliegtuig reflecteert hoog boven ons de avondzon en beweegt van noord naar zuid zonder een streep condens achter te laten. Het avonddonker vloeit gestaag door het dal.

‘Hoe vond je die Rudi, zo heet hij toch, aan het tafeltje achter ons?’ begin ik. ‘De man die op zijn smartphone de Bastogne Barracks liet zien, vlak over de grens in België, ten westen van Wiltz. Wat een dag voor hem. Ongelooflijk trots zat hij daar achter het stuur van die militaire vrachtwagen. Een opgeknapte legergroene Duitse uit de Tweede Wereldoorlog met een overhuifde vrachtbak. Hij stuurde hem tussen de militaire barakken over het plein, blij als een kind. Selfies maken en maar rondjes reutelen. Maar hij hield ineens zijn kaken stijf op elkaar toen we iets over toestemming vroegen, of hij daar zomaar mocht rijden. Hij moet met die monteurs hebben geslijmd om achter het stuur te kunnen kruipen.’

‘Hij was sergeant in het Belgisch leger, zei hij, onderdeel transport, en dat hij nog oproepbaar was. Iets met het bouwen van baileybruggen. Woont met zijn vrouw in Wallonië, maar hij praatte Vlaams. Een zangerig accent met van die beeldende woorden en plastische uitdrukkingen waar wij als Hollanders zo vrolijk van worden. Waar ze precies wonen, in welk dorp of stad, dat zeiden ze niet. Trouwens, zij was ook praterig. Als hij even stokte met zijn verhaal, ging zij verder. Ondertussen haalde ze haar vingers door haar lange blonde haren alsof er klitten in zaten, en ze hield haar hoofd schuin, keek vol aanbidding naar haar held. Ze hing aan zijn lippen. Ik vond het amusant om ze bezig te zien.’

‘Zo kan ie wel, Sander. Je observatievermogen is scherp als altijd, maar eh... ik ga naar bed. Mooi geweest.’

‘Nog even, Marco. Die Rudi, wiens achternaam we niet weten, wat doet hij eigenlijk op de camping? Je gaat op vakantie toch niet in een militair voertuig rondrijden op een museumterrein?’

‘Je hebt fanatiekelingen genoeg, mijn beste. Zijn werk van vroeger is doorgeslagen in extreem hobbyïsme, zoiets.’

‘Zou hij een sociaaldemocraat zijn?’

‘Nee, wat een opmerking. Hoezo wil je hem politiek in een hok duwen?’ vraag ik geuwend. ‘Tot morgen.’

‘Eh... nog één ding. Rudi heeft een vrachtwagen willen uitzoeken voor

zichzelf, dat heeft ie gefilmd. Je zag hem toch voor die rij voertuigen bezig? Hij wees er eentje aan, nam bewust een Opel Blitz. Die werd met diesel gevuld, en hij stapte in. Hij moet monteurs in de garnizoenswerkplaats die voor het museum Bastogne Barracks oud materieel opknappen hebben omgepraat. De Belgische staat subsidieert hun werk. De gedachte is om het als erfgoed door te geven aan de volgende generatie. *Living history*. Hij wilde zo'n vrachtwagen perse kópen, denk ik, uit zijn filmpje af te leiden. De jongens van de Barracks leken daarop in te gaan.'

'We kunnen zijn achternaam aan Ewald vragen,' reageer ik half dutterig. 'Maar of hij die geeft? Privacy hè. Je kunt Rudi en zijn vrouw ook voor hun camper fotograferen, een vakantiemoment, en zeggen dat je de foto wel wilt mailen. Dan heb je hun naam. Morgenochtend? Maar excuses, jongen, ik snurk al. Bye.'

'Tot morgen,' zegt Sander, die eigenlijk nog wel even over Rudi door zou willen praten.

De nevels schuiven over de steile hellingen van het Woltz dal omhoog en verwaaien. Ons gehuurde chalet is vol van activiteit. Gestommel van Sander en mij. Het ontbijt is weer buiten met verse broodjes. De koffie geurt stimulerend. Ja, Sander is de corveepineut. De afspraken voor vandaag zijn gemaakt: ik rij naar Asselborn voor mijn gesprek met Pierre Vanhoven, en Sander zoekt het internet af op alles wat met de geheimzinnige vlucht te maken heeft. Ook probeert hij uit te zoeken wat de beheerder van vliegveld Tempsford, waar destijds twee squadrons gelegerd waren, over een tweede parachutist weet. Ik ben benieuwd wat hij aan nieuws binnenhaalt.

‘O ja, Sander, als ze zich bij Tempsford afvragen wie je bent, ruk dan een blik belangrijke contacten open ter ondersteuning van je verzoek. Laat ze weten dat we een historisch verantwoorde reportage over de Hudson-missie maken op basis van feiten. Hopelijk happen ze. Mail als visitekaartje ons artikel over Churchill in de Tweede Wereldoorlog, dan zien ze onze namen.’

Ik rij opnieuw door het aangeharkte landschap. Geen spoor van wanorde te ontdekken. Typerend voor een land met gemiddeld het hoogste jaarinkomen per inwoner ter wereld. Als ik vanuit de heuvels afdaal, zie ik een witgrijs hotelcomplex met een molenhuis en drie schepradmolens boven de smalle rivier de Tratterbach. En daar is de baas, een vlotte man, lichtgrijs haar, sportief gekleed. Hij geeft me een hand. Ik loop met hem mee naar het molenhuis, waarin een klein museum is gevestigd. Boerengereedschap en machines, een hoekje over de Tweede Wereldoorlog. Ook op de binnenplaats, die zo smal blijkt als een steeg, heeft hij authentieke voorwerpen uit de oorlog uitgesteld. We gaan terug naar binnen. ‘Koffie of thee?’ vraagt hij vriendelijk, en hij verdwijnt door een klapdeur.

Ik benut de kans om rond te snuffelen in het huismuseum. Wacht,

daar op de rugleuning van een stoel: een ouderwets dun wollen jaeger onderhemd, lichtgroen, niet gaaf meer, en in de kraag... krijg nou wat. Ik pak het voorzichtig op, bekijk het: een militaire code. Een rang, een legeronderdeel. Potver... m'n pen weigert, dat gebeurt altijd op zo'n moment. Nog eens... adem uit op de schrijfpunt. Het werkt niet. Hup, op de foto zetten dan, voordat Vanhoven terugkomt. Maar waarom ligt zo iets hier? Uit zijn militaire dienst? Of is dit sleetse onderhemd van een Hudson-bemanningslid? En dat geschroei plekje aan de hals: het lijkt door een sigaretkegel veroorzaakt, het geurt naar niks.

‘De koffie.’ Pierre komt eraan als een echte ober met een dienblad op zijn opgeheven rechterhand. Hij zet het elegant op een tafeltje neer en kijkt me dan diep in de ogen. ‘Waar kan ik je mee helpen? Want ik begrijp dat je iets over dat gecrashte vliegtuig uit 1945 wilt weten. Mijn ouders, die beiden zijn overleden, werden op slag wakker toen ze de explosie hoorden. Ze keken door een geopend raam naar buiten en zagen een brandend vliegtuig in glijvlucht. Het kwam ergens in de heuvels donderend neer.’

‘Was dat ’s morgens vroeg?’

‘Ja, heel vroeg. Vraag me niet de precieze tijd, dat wisten ze niet meer. Twee valschermen hingen achter de rooksluier, het ene hoger dan het andere, en ze landden ergens in de omgeving.’

‘Er werd in de berichten over één parachutist gesproken, de piloot, en niet over een tweede,’ merk ik op.

We drinken koffie, en even wordt er niets gezegd, een status quo. Dan volgt een tweede gespreksronde, zo voelt het. Hij zet zijn kopje terug, peinst, en kijkt alsof hij iets kwijt wil wat hij jaren voor zich heeft gehouden. Voor hij het woord neemt, vertel ik kort waarvoor Sander en ik naar Luxemburg en België zijn gekomen. Dat we met de einddagen van het Ardennenoffensief bezig zijn en de laatst beschikbare informatie zoeken, die om wat voor gevoelige reden dan ook jaren is achtergehouden. Dat we nieuwe historie willen schrijven.

Pierre knikt, staat op en gaat weer zitten. Hij schraapt zijn keel en begint zijn biecht. ‘Uit dat verkenningsvliegtuig sprongen twee parachutisten. De Engelse piloot en een Duitse navigator. De naam van die navigator was Kurt Wessels, luitenant, lid van de ss, mogelijk dubbelspion, vrijgezel en afkomstig uit Solingen. Dat vertelden mijn ouders. Hij

klopte die ochtend bij ze aan en vroeg om onderdak. Zijn rechterbeen was danig verwond, hij liep mank, en op zijn linkerwang had hij een brandwond. Hij wilde volstrekt geen arts zien, en ook geen politie. Hij was immers betrokken bij een uiterst geheime operatie van de Britse geheime dienst. Een niet-bestaand persoon zogezegd. Mijn ouders hebben hem een tijdje verpleegd. Bij een apotheek hebben ze middelen gehaald, en daar keek men raar op. Bepaalde pijnstillers kreeg je alleen op recept via de huisarts. Ze speelden dat mijn vader acuut pijnstillers nodig had; hij was van een trapleer gevallen en had zich ernstig bezeerd. Ja, wat ze deden was illegaal en tegen hun principes in, maar ze boden eerste hulp uit humanitaire overwegingen. Mogelijk kende die Wessels de gevechtskracht van Hitlers laatste operationele legers. Had de RAF hem daarom ingezet. Was hij goud waard als informant.’ Pierre haalt diep adem. ‘Dat was het.’

‘Is er ooit iemand van de inlichtingdienst langs geweest?’ vraag ik.

‘Ja, twee man van de Engelse geheime dienst, en ook iemand van de Luxemburgse politie. Maar mijn ouders verborgen hem toen op zijn verzoek in een weinig gebruikte gastenkamer in het achterhuis. Als er sprake was van onraad, verdween hij naar het kippenhok. Hij wilde hoe dan ook niet gepakt worden. Bij mijn ouders was hij een kleine vier weken. En niemand van het personeel wist dat. Hij herstelde redelijk snel. Toen hij beter liep, vertrok hij. Vermoedelijk naar België. Hij was mijn ouders eeuwig dankbaar bij het afscheid. Daarna liet hij niets meer van zich horen. Maar ja, zoals dat ging, er sijpelde toch iets uit. Dus praatjes circuleerden in het dorp.’

‘Wat had hij bij zich?’

‘Het valscherf, dat hij na de landing had opgevouwen, liet hij in de achtertuin door mijn ouders verbranden. Verder had hij... wacht even.’ Pierre opent een lade van een archiefkast. ‘Dit nog: een foto met zijn ouders, denk ik. En deze, vermoedelijk van zijn broer ergens in een tuin; de achterkant van een villa staat erop. En hier, een halskettinkje.’

‘Van een identiteitsplaatje,’ zeg ik prompt.

‘Dat plaatje hebben wij nooit gezien. En eh... een pillendoosje met cyanidecapsule.’

‘Hij had waarschijnlijk de opdracht om die zelfdodingspil te slikken als hij in vijandelijk gebied werd gepakt en gefolterd.’

‘Ja, maar hij heeft hem achtergelaten.’

‘Waarschijnlijk wilde hij bij fouilleren niet de indruk wekken een staatsgevaarlijk persoon te zijn.’

‘En ook dit nog, een leeg pakje sigaretten, Roth-Händle. Het ruikt vaag naar tabak, ongelooflijk na al die jaren.’

‘Ja, Roth-Händle was verslavend als drugs voor het leger, door de staat gestimuleerd,’ zeg ik. ‘Maar dat hij aan boord van een Brits vliegtuig Duitse sigaretten bij zich had, dat duidt erop dat hij die standaard bij zich moest hebben als hij achter de Duitse linie zou worden gedropt als spion. En dat onderhemd wat daar ligt, en van hem lijkt te zijn, daar zit een brandgaatje in, enig idee?’

‘Mogelijk door een sigaret veroorzaakt,’ merkt Pierre op. ‘Het lijkt me niet aan boord van het vliegtuig te zijn ontstaan, maar op zijn kamer hier. Een ongelukje.’

‘Een idee waar hij naartoe vluchtte? En was dat naar België? De grens lag toch maar een handvol kilometers hiervandaan? Wilde hij zijn schepen achter zich verbranden en een nieuw leven beginnen?’

‘O, dat is een tweede geheim,’ reageert Pierre.

‘Dat mag zoveel jaar na dato toch best bekend worden?’

‘Mee eens, geen eeuwigdurend mysterie. Oké dan. Volgens mensen uit het dorp zou hij naar Burg-Reuland zijn gelopen of zijn gelift. En daar zijn ingetrokken bij een jonge vrouw, bij wie hij twee kinderen heeft verwekt, om zo aan het Belgisch staatsburgerschap te komen. Zij schijnt in deeltijd te hebben gewerkt bij een café met een bowling aan het dorpsplein. Dat café werd na de oorlog een konditorei. Haar inkomen schoot tekort om de kosten van opvoeding te dragen, en een kantonrechter bepaalde dat haar het ouderschap over haar dochter werd ontzegd. Zo ging dat vlak na de oorlog. De ouders stonden achter de uitspraak, ze wilden het beste voor hun dochter. Hun zoon konden ze blijven opvoeden. Dat ging nog.’

‘Ja, ik heb dat gehoord, maar het fijne niet. Die dochter kwam onder voogdij van Paul Hoffmanns ouders, nietwaar?’

‘Paul en zijn vrouw wonen hier vlakbij. Wil je erheen? Dan wijs ik de weg.’

‘Eh... eerst nog iets: droeg die Kurt Wessels bij het weggaan de kleren die hij aanhad als bemanningslid?’

‘Dingen als een overhemd en broek kreeg hij van mijn ouders. Verder liet hij niets achter, behalve dat onderhemd.’

‘Zouden die Kurt Wessels en zijn vrouw nog leven?’

‘Vrees van niet, misschien weet Paul dat.’

Pierre nodigt mij uit met hem te lunchen. Ik neem het aanbod aan, want je weet nooit wat zo iemand nog te vertellen heeft. Een tafel staat gedekt in het restaurant, een semiklassiek ingericht zaaltje met schemerlampen en ramen die uitzicht bieden op de vallei en de smalle binnenplaats. Allebei nemen we een kipsalade met zuurdesembrood. Eén glas wijn voor mij, en ook eentje voor hem. We proosten op deze bijzondere ontmoeting. Pierre vertelt iets over het hotelbedrijf, dat ontstaan is uit een herberg die in de zestiende eeuw langs de postroute van Antwerpen naar Rome stond. Over de eigenaren en de uitbreiding van het pand.

Plotseling komt Kurt Wessels weer ter sprake. Pierre is nog vergeten te vertellen dat zijn ouders merkwaardige momenten met hem meemaakten. Zo vroeg hij diverse keren of hij mocht bellen naar het buitenland. Daarvoor lieten ze hem het telefoonapparaat gebruiken dat in de hal aan de muur hing.

‘De deur van de woonkamer stond op een kier, dus mijn ouders konden alles horen,’ zegt Pierre. ‘Hij ging in het Duits tekeer tegen iemand, zou hem vandaag of morgen wel even mores leren. En die waarschuwing herhaalde hij in wel vijftien andere telefoongesprekken. Hij belde ook met iemand met wie hij Engels sprak. Ja, als je doordenkt, kan het iemand van het vliegveld zijn geweest. Of een opdrachtgever. Kurt beheerste de Engelse taal goed, maar dat was aangeleerd. Zijn Duits was beter. Mijn ouders hebben me dat jaren later pas verteld. Zijn onbeheerste uitvallen maakten ze angstig. Er mocht natuurlijk niets uitlekken, want o jee, wie hadden ze in godsnaam in huis? Maar de telefoonkosten heeft hij keurig betaald. Hij wilde dat in Duitse merken doen, die toen zwaar gedevalueerd waren, daarvan pilde zijn portefeuille uit. Hij had ook Britse ponden bij zich, en die hadden ze liever.’

‘Wisten je ouders echt niet met welke liederen hij sprak?’ vraag ik.

‘Nee... Hij zei met welk land hij ging bellen, maar niet met wie. Er heeft trouwens ook een keer iemand naar hen toe gebeld, zeiden ze, na zijn vertrek. Volgens mijn vader iemand die Engels sprak. Hij vroeg met

wie en hoorde een donkere stem “Moonlight” zeggen. Mijn vader herhaalde zijn vraag, waarop “Moonlight Serenade” werd geantwoord. Een code of wachtwoord, zo leek het. Toen ging de hoorn erop. De beller dacht misschien Kurt aan de lijn te hebben. En nog wat: die Kurt moest op een dag dat hij ging douchen, waarbij hij hulp van mijn ouders kreeg, een soort hanger afleggen. Mijn vader nam die even mee en schetste op papier de grootte, de vorm en de afbeelding die erop stond. Toen Kurt zich had gedocht, lag de hanger weer op zijn plaats in de badkamer. Mijn vader zocht in de encyclopedie maar werd niets wijzer. Hij speurde verder in allerlei naslagwerken en zag uiteindelijk op een pagina over nazi-Duitsland en de Spaanse Burgeroorlog een illustratie van het Spanjekruis. Dat was het precies. Het Maltezer kruis was als basis gebruikt, met in het hart een hakenkruis. Kleine hakenkruizen eromheen met zwaarden. Nou, we weten dat Duitse soldaten en officieren die generaal Franco steunden en in het Legioen Condor hadden gediend voor hun verdiensten een Spanjekruis kregen opgespeld of dat in een prijssetui kregen overhandigd. Hitler had dat per decreet ingesteld. Bij Kurt hing een zilveren versie ervan aan een halsketting. Hij verborg dus zijn verdienste.’

‘Mijn oren klapperen, beste Pierre, want dat betekent dat hij Franco in zijn oorlog tegen de linkse regering in Madrid heeft gesteund. En ja, een zilveren ook nog. Hij heeft daar vermoedelijk gevochten of deed mee aan luchtacties. Voor zover ik weet, hoorde bij zo’n onderscheiding een diploma waarop iemands wapenfeiten expliciet stonden vermeld.’

‘Toen mijn ouders erover vertelden, zag ik in gedachten een man met verschillende gezichten voor me. Iemand met aardige maar ook wrede trekken. Een doorgewinterd spion die ook na zijn verblijf geheime opdrachten voor Engeland en misschien wel Duitsland moest voltooien. Mijn ouders waren blij dat hij vertrok. Vooral in de laatste dagen was hij niet te genieten. Een soort kind dat zijn ontevredenheid botvierde op hen. Het eten deugde niet, de hulp die ze gaven niet, overal had hij aanmerkingen op. En één keer tijdens de laatste week van zijn verblijf, toen er twee functionarissen van de gemeente op bezoek kwamen en hij naar het kippenhok had moeten vluchten, maakte hij mijn vader en moeder uit voor verraders. Ze hadden hem verlinkt, riep hij met barse stem. Die bezoekers waren volgens hem controleurs van de gemeente die over een

onderduiker hadden gehoord, de tweede overlevende van de Hudson. Mijn ouders ontkenden de beschuldigingen. Jawel, er waren twee ambtenaren van de gemeente langsgekomen, maar gewoon om te praten over een financiële bijdrage vanwege de schade die de oorlog mogelijk had aangericht. Een tegemoetkoming of noodlening. Kurt reageerde met allerlei duivelse verwensingen en begon zich te gedragen als een tiran. De angst zat er goed in, hij deelde de lakens uit. Elk moment moesten mijn ouders voor hem klaarstaan, voor elk stompzinnig wissewasje. Plotse-ling wilde hij naar Engelse en Duitse kortegolfzenders luisteren. BBC, Bremen en Berliner Rundfunk. En ja Radio Luxembourg. Er stond een achtbuizenradio met fijne afstemming in hun kamer verstopt, en die kon half Europa ontvangen. Zelfs Radio Moskou was geen probleem. Dat apparaat sjouwden mijn vader en moeder op zijn nadrukkelijk verzoek naar zijn kamer. Het werd met een verlengde kabel op de dakantenne aangesloten. Dat gaf een bijna ruisvrije ontvangst van zijn favoriete zenderstations. Het leek of hij verborgen codes tussen de programma's signaleerde. Het was bekend dat omroepers soms aan het eind van hun bericht een onopvallend zinnetje de ether in stuurden dat een geheime opdracht kon inhouden. Maar mijn ouders waren Kurts terreur beu. Ze dreigden naar de politie te gaan als zijn blaffende bevelen niet snel op-hielden. In een ernstig gesprek hing hij onverwachts weer de zielenpoot uit, en zijn excuses werden aanvaard.'

'De vraag is maar of die Kurt in orde was. Ik bedoel of hij psychische hulp nodig had,' zeg ik. 'Die luchtramp moet een impact op hem hebben gehad. Toch, een door en door getrainde spion moet tegen zoiets bestand zijn, zou je denken. Ik ben uiterst nieuwsgierig of hij en zijn vrouw al die tijd in Burg-Reuland bleven of zich elders vestigden. En... was het wel een goed huwelijk? Gedwongen misschien? Vond de rechter dat hij op meer punten dan financiële niet in staat was om zijn dochter op te voeden? Bovenal ben ik geïnteresseerd in wat er van hun zoon terecht kwam.'

Pierre zegt geen idee te hebben en verwijst me opnieuw naar Paul Hoffmann. De weg naar diens boerderij legt hij me met alle plezier uit. Heuvel op, achterland in, en dan links een landweg op. En daarmee komt een eind aan deze geanimeerde lunch. Ik bedank Pierre voor alles, in het bijzonder voor de verhalen die hij me heeft toevertrouwd. Hij stemt ermee in dat Sander en ik ze gebruiken voor onze reportage over het

Ardenneoffensief, maar dan zonder vermelding van zijn familienaam. Die wordt door een schuilnaam vervangen. Ik neem afscheid. Een bijzondere man. Een succesvol hotelhouder en chef de cuisine.

Als ik de met hoge bomen omzoomde landweg op draai, komt een grommende quad mij achterop. Een rode. En wat toevallig: Paul zit op de bok. Hij zwaait vriendelijk. Ik stop en laat het raampje zakken. Hij herkent me van de ontmoeting gisteren bij het wrak. Dan leg ik uit waarvoor ik hier ben, en ik volg hem tot een voornaam oud-Luxemburgs boerenherenhuis met schuur aan een weiland waarop kalmpjes enkele wagyurunden grazen. Paul en ik geven elkaar een stevige hand. Hij vertelt mijn komst totaal niet te hebben verwacht.

We lopen achterom. De keuken ziet er ruim en modern uit. Enkele jaren geleden hebben zijn vrouw en hij besloten het markante granieten aanrecht met stenen wasbak en loden afvoerbuis te vervangen. Ten koste, vertelt hij, van de boerenkeukenromantiek. Maar de originele schouw boven het fornuis bleef. Er staat een tafel van donker geïmpregneerd plankhout. We nemen plaats op bruingelakte stoelen. 'Die zijn nog uit het oude stationscafé in Maulusmühle,' zegt hij.

In mijn beste Duits doe ik verslag van mijn gesprek met Pierre Vanhoven van Hotel Asselborn. Ja, hij en Paul spreken elkaar nu en dan op regionale middenstandsbijskomsten, maar elkaar over privé zaken bijpraten, dat doen ze amper. Ik begin over Kurt Wessels, die uit het vliegtuig sprong en zich per parachute redde. Zeker, Paul kent dat verhaal maar al te goed. Zijn ouders kregen het ouderlijk gezag toegewezen over de dochter van Kurt. Voor hen reden om over die hele Hudson-affaire te zwijgen. Desondanks deden de wildste geruchten de ronde over een tweede parachutist die hier vlakbij was neergekomen. Enkele burgers die daarover wisten hielden de kaken stijf op elkaar. Verraders waren ook na de oorlog nog een risico, en oude kwesties werden met terugwerkende kracht alsnog uitgevochten. Over die dochter, Hella, vertelt Paul niet veel, maar wel dat ze een goede schoolopleiding heeft gevolgd en nu op het ministerie van Europese Zaken in Luxemburg-Stad werkt. Een fulltimejob. Haar ouders, Kurt Wessels en zijn vrouw Welmoed leven niet meer. De zoon die ze wél mochten opvoeden is na de technische hogeschool in Luik korte tijd parlementslid geweest namens een partij die

voor Duitstaligen in de Oostkantons opkwam. Dieter ging uiteindelijk als technicus bij Sabca werken, een luchtvaartbedrijf in Charleroi waar ooit raketonderdelen zijn geproduceerd voor Dassault. Onder de nieuwe vlag Dassault Belgique Aviation worden nu onderdelen voor Airbus gemaakt, en ook verzorgt het bedrijf het onderhoud van vliegtuigen van de Belgische Luchtmacht.

Ik dank Paul voor zijn informatie. Maar heeft hij wel alles verteld? Hij hakte soms, dacht er steeds diep over na wat hij kwijt wilde.

Hij neemt me mee naar de koeienstal. Wat een bedrijf: modern, efficiënt. Zijn uitleg is die van een gids die rondleidt.

Dan moet ik afscheid nemen. *‘Ich danke Ihnen für die Informationen, und lasst uns in den sozialen Medien aufeinander folgen.’* Ik schud hem de hand en zie tot mijn schrik op zijn ontblote bovenarm een tatoeage van twee gekruiste zwaarden. Zijn mouw rolt hij niet naar beneden om de affreuzende afbeelding af te dekken. Hij lijkt er zelfs mee te willen ketteren. Zo van: kijk mij, ik ben een strijder in hart en nieren, hoor bij weerbaar rechts, ben iemand met nazisympathieën. Moet ik achterdocht koesteren? Is dit een man die een slecht karakter verbergt?

Als ik met vaart wegrij en de bomen links en rechts voorbij zie schieten, stel ik mezelf de vraag: is Paul lid van een clan? Is de tatoeage een jeugdsonde of de keus van een volwassene? Ik zet ook vraagtekens bij Dieter Wessels. Hij is, als ik het verhaal van Paul mag geloven, voor zijn regionale politieke partij uitzonderlijk fanatiek bezig geweest in het parlement. Bezit hij dezelfde eigenschappen als zijn vader? Ook zo fanatiek? Oké, ik gok. Maar toch, het zal maar kloppen.

Als ik de auto bij het chalet parkeer, komt Sander naar buiten. Hij kijkt verwilderd, tovert een glimlach op zijn gezicht en roept: ‘Ik heb contact gehad met die *airbase*. Morgen mailen ze informatie over de geheime vliegmissie en de tweede parachutist. Ze nemen ons serieus aan de andere kant van het Kanaal. Schot in de zaak.’

‘Heb je met een bepaald persoon contact gehad?’

‘Ja, hij heet Phil Tadley en is woordvoerder van het museum in de voormalige verkeersstoren.’

Ik vertel Sander over de gesprekken met Pierre en Paul, en over de tweede parachutist, Kurt Wessels, met zijn aardige kanten, zijn wreedhe-

den, en zijn rol als spion in dienst van de geallieerden of de Duitsers. En over Dieter de zoon van Kurt natuurlijk. Wat hij deed en nu doet.

‘Ik luister met stijgende verbazing. Eh... prachtig, Marco, dat er duidelijkheid is over de tweede parachutist, Kurt. En die zoon Dieter, tja, hij lijkt me een duister figuur. Ik breng hem meteen in verband met een nieuwsbericht over gestolen onderdelen vannacht bij Dassault in het Waalse Charleroi. Dat las ik pakweg twee uur geleden op internet. Het gaat om vier ontstekingsmechanismen die voor raketmotoren te gebruiken zijn. Dat er extremisten achter kunnen zitten, ja, dat zingt wel rond. Of de daders van binnenuit hulp kregen wordt uitgezocht. Er is een team rechercheurs op gezet, waaraan een paar uit Luik. ’s Lands veiligheid telt, ja, en die van Europa.’

‘Wat een toeval,’ reageer ik opgewonden. ‘Het lijkt me sterk dat die Dieter ermee te maken heeft, maar je weet nooit. Mijn voorstel, Sander, is naar Burg-Reuland af te reizen en bij de eigenaar van de konditorei te informeren wat hij over het gezin Wessels weet, en in het bijzonder over Dieter.’

‘Als die eigenaar er is,’ reageert Sander.

‘Ik stuur wel een bericht via social media, met uitleg wie we zijn en waarvoor we komen. Hopelijk reageert hij.’

‘Misschien is het allemaal niet van betekenis wat ik ontdekte,’ zegt Sander onverschillig.

‘Wat bedoel je?’

‘Ik was de Reichsmarken aan het tellen, en kijk wat ik ertussen vond.’ Sander haalt het documententasje tevoorschijn, dat hij achter de stapel diner- en ontbijtborden in het keukenkastje heeft verborgen voor het geval er iemand aanklopt, binnenstapt en geïnteresseerd om zich heen kijkt. Stel je voor, dat tasje ligt op tafel, de biljetten er half uit. Welke verhalen zou Sander dan niet moeten verzinnen om sympathieën voor het nazidom van Hitler te ontkennen? Vooroordelen zijn zo geschapen. Hij legt het tasje op tafel en vraagt of ik tussen de biljetten wil kijken.

‘Krijg nou wat, getypte namen op een stuk papier. Ze zijn verweerd maar nog steeds te lezen. Twaalf Duitse namen onder elkaar, zonder rang of stand erbij. Nu begrijp ik, Sander, waarom dat tasje verstopt zat in de cabinewand. Het was onderdeel van een operatie achter de linies: met die personen contact opnemen of ze juist elimineren. Pas vlak voor

de sprong werd de opdracht bekendgemaakt. Want stel dat de operatie niet doorging, en die namen waren al bekend bij ieder bemanningslid, dan was het risico op uitlekken wel heel groot, niet?’

‘Het zijn wellicht namen van generaals, commandanten of andere weezinwekkende sleutelfiguren uit het Derde Rijk. Niemand komt me bekend voor. We zoeken op Google uit wie ze waren, dat wordt interessant. Die Von Schwaben, was dat soms de gedoodverfde uitvoerder van de opdracht?’

‘Dit riekt naar een uitgekiend plan om het rijk omver te werpen of figuren op belangrijke posten te indoctrineren zodat ze zich bij de geallieerden zouden aansluiten.’

‘Allemaal theorie,’ herinnert Sander me.

‘Volgens mij moet er een tweede tasje zijn geweest met informatie waar die twaalf personen in Duitsland waren te vinden, of tot welke legerenheden of nazibureaus ze behoorden.’

‘Brr... spannend, man.’

‘O ja, en de drie Belgen aan boord die achter de linies gedropt moesten worden en het karwei moesten opknappen, die spraken vast wel een mondje kameraadschappelijk Duits, haha.’

‘Kom, Marco, denk aan de inwendige mens. Laat de boel de boel, en dan gaan we even een gebakken forel bij Ewald scoren, toch?’

‘Ja, met geschaafde amandelen,’ roep ik fijntjes.

Lege magen, gevoel van trek, en we lopen terwijl het geraas van de Woltz achter ons vervaagt in hoog tempo naar de vertrouwde café-bistro voor ons avondmaal. Daar komt Ewald ons in snelle pas tegemoet. Zijn uitdrukking is veelzeggend. Een nare tijding?

‘Hebben jullie het bericht al gehoord?’ vraagt hij ernstig.

‘Waarover?’

‘Nou... de politie heeft een legertruck aangehouden bij Clervaux en de bestuurder in hechtenis genomen op verdenking van het vervoeren van illegale goederen. De vervoersdocumenten waren niet in orde. Vervalst. De truck is een oude uit de oorlog en voldeed niet aan de moderne eisen. Hij scheen enorm veel herrie te maken en reed na een eerste stopteken gewoon door, zo meldde het nieuws op de radio. Het voertuig stopte pas bij de tweede waarschuwing. Waarschijnlijk was de uitlaat kapot. De truck staat aan de rondweg van Clervaux. Ik dacht: misschien hebben jullie iets aan dit bericht. Het gaat om een gerestaureerd militair voertuig dat mogelijk kortgeleden op het terrein van Bastogne Barracks is gekaapt.’

‘Het zal toch niet die truck zijn waar Rudi mee rondreed?’ zeg ik prompt.

‘Geen idee,’ antwoordt Ewald.

‘Hij was daar en koos er eentje uit om te laten stelen, in opdracht misschien.’

‘Al te stellig gedacht,’ zegt Sander, ‘maar niet onmogelijk.’

‘We rijden naar Clervaux, nu direct.’

‘Op een lege maag?’

‘Jij wil toch ook weten wat die lading was?’ zeg ik kribbig.

‘Oké, en dan?’

‘Die truck op de foto zetten, rondneuzen, we zijn immers twee Hollandse detectives. Kom mee, man, geen tijd te verliezen. Start je auto.’

‘Daar gaat mijn forel,’ roept Sander grijnzend.

‘Jullie komen toch terug?’ vraagt Ewald. ‘Het maakt niet uit hoe laat, we duiken zo de keuken weer in. Nog voorkeuren?’

‘Gebakken forel met geschaafde amandelen.’

‘Het staat genoteerd, heren.’

We rijden met de blauwe middenklasser van Sander vanaf de camping richting Clervaux. Alles hebben we bij ons. In onze rugzakken zitten camera's en andere zaken als touw, minibreekijzer, schroevendraaier, valse sleutels, latexhandschoenen tegen vingerafdrukken, afsluitbare stripzakjes voor bewijsmateriaal. Ja, Sander heeft zelfs vuurpijlen bij zich voor noodsituaties. Hij houdt van snelheid, en binnen no time rijden we licht dalend het stadje binnen, dat op een paar hangjongeren en verliefde stelletjes na uitgestorven is. We loeren om ons heen, maar geen oude legertruck. Misschien aan de zuidkant, waar ook de Woltz stroomt?

‘Daar staat ie, een knots van een legertruck!’ roep ik als we Place de la Libération naderen. ‘Naast het beeld van generaal George Patton. Een gave legergroene cabine, een overhuifde laadbak. Lijkt op die Opel Blitz van Rudi, denk ik snel even. Zomaar achtergelaten, helemaal geen toezicht, dus niet naar het politiebureau verderop gedirigeerd. Niets is met lint afgezet. Dat vraagt om een inspectie, toch? Lege straten, nergens brandt licht.’

‘Eh... wie zijn wij?’

‘Nieuwsgierige, ongehoorzame journalisten.’

‘Juist.’

‘We doen alsof die truck van ons is,’ stel ik voor. ‘Zet je auto er brutaal naast. We maken de kabel los die door de ogen van dat canvasdoek is getrokken, en één van ons neemt via het opstapje een duik in de laadbak. Ik ga eerst, en jij volgt. Niet treuzelen, gewoon doen.’

‘Ik krijg geen beweging in de kabel,’ constateert Sander enkele momenten later.

‘Hij is allemachtig strak en te dik voor een knijptang.’

‘Hé, een scheur in het canvas.’

‘Pak even die kleine tuinschaar uit mijn rugzak,’ verzoek ik.

Ik ga op het onderste opstapje staan en knip de scheur met veel kracht verder open. Niemand die ons ziet, ons van vandalisme kan betichten. Ik duikel naar binnen. ‘Au.’

‘Wat gebeurt daar?’

‘Mijn rechterbeen zit vastgeklemd tussen allerlei hard spul. Wacht even, joh, er is hier geen plaats. Alleen maar ijzeren stangen. Ogenblik...’ Ik schijn mijn zaklantaarn alle kanten op. Een kermisattractie?

‘Wat een vreemde stangenconstructie,’ zegt Sander achter me.

‘Dat eh... zijn kruisstangen, Sander. Onderdelen, schat ik, van een lanceerrail. Wat krankzinnig. Alsof het oorlog is. Ik bedoel: alsof die nooit is afgelopen. Een straalvliegtuig met boosterraket kan hierover zo de ruimte in. De kortste startbaan ooit. Ik stel me een v-1 voor met explosieven in de kop, bestemming Londen, Antwerpen, Parijs. Zet alles op de foto, hoppa.’

‘Originele rail, opgeknapt. Je ruikt de verf nog. Kijk maar, de stangen zijn gisteren nog groen gemoffeld.’

‘Dit is idioot. Wat is er gaande dat wij niet weten? Neonazi’s die een v-1 willen afschieten?’

‘Jezus... terroristen.’

‘Maar, Sander, we klimmen eruit voordat ze ons betrappen en we ongewild betrokken raken bij een onsmakelijke affaire. Eh... toch even de cabine in. Wat daar nog slingert. Ja, ik weet het, dat is inbraak.’

‘Nou, een milde inbraak dan. Noem het vandalisme. Het is onderdeel van ons werk,’ oordeelt Sander.

Niemand komt. Vraagt wat we hier doen. Die ons bij de politie wil aangeven. De beide cabineportieren zijn afgesloten. Nou ja, dat aan de kant van de ringweg zit krakkemikkig dicht. Sander drukt zijn oor op het slot, pakt de handgreep, maakt een snelle beweging, en klikt het open. Hij glundert.

Ik kruip de cabine in, zie op het eerste oog niets bijzonders. Nou ja, een vak met paperassen die niets over de bestuurder en het doel van de rit zeggen. Hé, wacht... een notitieblokje met gekraste aantekeningen ligt onderop. Dat gaat mee. Ik kijk verder rond. Niks in de portiervakken en onder de stoelen. Ja, even die grote zonnekleppen boven de voorruit omhoog. Ik zit op de bestuurderstoel en strijk met mijn rechterhand boven de klep. Niks bijzonders. En nog eens voor alle zekerheid. Mijn vingers gaan dieper. Ik voel nu iets onregelmatigs. Een vak dat met klittenband is gedicht. Iets plats. Ik trek er een tablet in hoes uit, klein formaat. Wat een vondst! Die is door de recherche vast over het hoofd gezien. Of de

bestuurder heeft ze afgeleid om zijn tablet te beschermen.

‘Sander, toch iets waardevols gevonden, beng!’

‘Dat zeg jij, maar dat moet nog blijken. Kom op, wegwezen hier.’

‘Heb je foto’s van de truck, van voor en achter?’

‘Ja, en het kenteken.’

We stappen in onze auto en kijken om ons heen; nee, niemand die ons bespiedt. Rijden dan weg van Place de la Libération. Zwaaien naar Patton, ‘Bye’, die daar grauw en grijs op een sokkel staat te kniezen. We gaan om de stadskern heen, pakken de licht stijgende weg. Oh jee... foute boel. Een politieauto in mijn achteruitkijkspiegel. Jezus, die heeft haast.

‘Sander, leg de spullen uit de truck weg, desnoods onder de matting voor je stoel. De politie rijdt achter ons,’ roep ik paniekerig.

‘Die moet ons hebben, let maar op,’ zegt Sander, en hij volgt de auto via de zijspiegel.

De politie doet ineens een inhaalmanoeuvre, komt voor ons rijden en maant ons met knipperlicht en rode tekens tot stoppen. Zagen ze ons die legertruck in klimmen? Nee, geen heterdaadje in elk geval. Wat dan?

Sander laat het portierraampje zakken, en een agent vraagt hem in het Duits om uit te stappen. Zijn kompaan komt erbij. Eén hand houdt hij nerveus op het vuurwapen dat in een holster aan zijn riem hangt. We moeten tegen de auto staan, onze handen omhoogsteken en ze dan op het dak leggen, ons laten fouilleren. De knaap met de donkere snor bestast nauwgezet onze broek- en binnenzakken. Gaat langs onze bovenbenen en voelt zo aan mijn kruis, alsof hij daar een wapen denkt te vinden.

‘We zijn maar toeristen,’ zeg ik.

Ik moet de sleutel van het chalet en mijn portefeuille tonen. Sander en ik kijken elkaar bewust niet aan; dat kan als samenzweerderig worden uitgelegd. Dan vraagt een van de agenten naar Sanders autopapieren. De ander doorzoekt met een zaklantaarn de auto. Ook de achterbank inspecteert hij. Daarna moet de bagagebak open. Niks bijzonders. De klep over de onderruimte moet dan omhoog. Daar liggen alleen een reserveband en gereedschap. Ze willen in onze rugzakken kijken. We moeten ze openritsen, en ze graaien erin alsof het grabbeltonnen zijn. Halen uit die van Sander touw, breekijzer en zaklantaarn, stellen vragen en leggen de voorwerpen terug. Onze paspoorten willen ze ook zien. Vreemde volgorde, vind ik. Ze houden de pasfoto’s bij onze gezichten, mompelen

in gebroken Luxemburgs-Nederlands: ‘Sander van der Hoge en Marco ter Heijde.’ Zijn we staatsgevaarlijke criminelen? Worden we van drugs-handel verdacht? Zag een bewoner aan de Place de la Libération ons die truck in klimmen?

De felle mistlamp achter brandde en dat viel ze op. Terwijl het zicht toch helder was. Daarbij lag de snelheid die we reden boven de vijftig kilometer per uur. We overtraden de regels.

Mobilfoonverkeer volgt, krakende stemmen, overleg met hun meerdere. Het proces-verbaalboekje gaat terug; er wordt geen bon uitgeschreven. Eén van hen vraagt plichtmatig: *‘Sie sind Tourist und kommen aus den Niederlanden. Wo übernachten Sie in einem Hotel oder auf einem Campingplatz? Und wie lange bleiben Sie beide in Luxemburg?’*

Ik vertel wat ons overnachtingsadres is en hoelang we ongeveer blijven, en ik verklaar gelijk wat wij als toerist willen zien in Luxemburg. Het ijs lijkt gebroken; de agenten worden ineens hoffelijk, ze willen best op de foto. Ik ga tussen hen in staan, big smile, en Sander drukt enkele keren af. Zo, voor ons archief.

Ik voel een brandende vraag opkomen, die ik zo slijmerig mogelijk stel. *‘Sie beide wissen von dem verhafteten Fahrer eines Armeelastwagens. Befindet er sich noch in Haft? Und von woher kam er?’*

Ze aarzelen, maar alles heeft de media al bereikt. Een kort antwoord krijgen we: de bestuurder is naar het politiebureau in Diekirch overgebracht, waar hij verder wordt verhoord. Een Spanjaard van geboorte. Over de truck die van het terrein van Bastogne Barracks is gestolen, mogelijk dezelfde als die nu in Clervaux staat, zou hij meer kunnen weten. Ze willen niets meer kwijt. Bieden hun excuses aan voor het ongemak, groeten ons, stappen in de auto, zetten signalen en stoptekens uit, en keren om.

‘Alles nog onder de matting?’ vraag ik.

‘Ja, tablet en notitieboekje,’ zucht Sander.

Onze stemming is anders dan voor de aanhouding, maar het had vervelender kunnen aflopen. Ze hadden assistentie kunnen vragen en de auto op zijn kop kunnen zetten. Sander stopt bij de café-bistro van de camping. De forel kan in de pan, en de amandelen mogen worden geschaafd. Tot zo. Dan naar het chalet, snel een beetje want benieuwd zijn we, wat er op die tablet staat.